

MARC VAN DEN TWEEL Directeur Natuurmonumenten

‘Door de toegenomen wildstand zal er meer gejaagd moeten worden’

‘Als je wild in Nederland wilt hebben, moet je beheren. Meer wild betekent meer beheren. De grote meerderheid van onze achterban begrijpt dat. Daarom gaan we opener en transparanter over ons beheer communiceren.’
Directeur Marc van den Tweel van Natuurmonumenten over de nieuwe koers van ’s lands grootste natuurbeschermingsorganisatie.

Tekst Eimer Wieldraaijer

Portretfoto Natuurmonumenten - Erik van der Burgt

Het maatschappelijk draagvlak voor oogsten uit de natuur is fors toegenomen, zo blijkt uit een peiling naar het draagvlak voor de jacht in Nederland, uitgevoerd door bureau Zest dit voorjaar. Herkent u dat beeld?

‘Ons uitgangspunt is altijd geweest dat beheer in de vorm van afschot de laatste optie is, maar in die zin beheren we als Natuurmonumenten wel. Kijk je naar de afschotcijfers, dan zijn wij mogelijk zelfs de grootste jager van Nederland. Daarbij was ons standpunt altijd dat honderd procent van het geschoten wild uit ecologische overwegingen in het bos bleef liggen. Op dat laatste zijn we teruggekomen. Voortaan kan een deel van het geschoten wild gebruikt worden voor consumptie. Onze achterban vindt dat prima, hetgeen nog eens is bekrachtigd door onze ledenraad. Dat heeft te maken met nieuwe opvattingen die erop neerkomen dat je geschoten wild best mag gebruiken. In de praktijk komt onze nieuwe aanpak erop neer dat vijftig procent van het geschoten wild blijft liggen ten behoeve van de biodiversiteit, terwijl de andere vijftig procent wordt benut voor consumptie. Daar wil ik deze kanttekening bij plaatsen: de uitkomst is weliswaar voor de helft dezelfde als bij de Jagersvereniging - een geschoten dier mag worden geconsumeerd - maar de jagers doen dat vanuit een benuttingsfilosofie, terwijl Natuurmonumenten het doet vanuit een beheerfilosofie.’

De maatschappelijke opvattingen over oogsten uit de natuur zijn onmiskenbaar verruimd. Dat weerspiegelt zich in de visie van Natuurmonumenten anno 2015, is dat wat u zegt?

‘Wij zijn een organisatie met 735.000 leden en daar bovenop nog eens 200.000 kinderen die aan onze vereniging verbonden zijn. Met andere woorden: wij zijn een afspiegeling van de Nederlandse samenleving. Dat gaat van links tot rechts, van grootstedelijk tot plattelands. In uw blad lees ik wel eens

dat onze achterban enkel te vinden zou zijn in de grote steden, maar dat is pertinent onjuist. De in de maatschappij levende opvattingen beluister je ook in onze ledenraad, in ons verenigingsparlement, en in de raadplegingen van onze achterban. Natuurmonumenten is een goede thermometer van wat er leeft in dit land.'

Is het draagvlak voor beheer volgens u vergroot?

'Wij zitten anders in die wedstrijd dan de Jagersvereniging, maar ik zie wel dat het draagvlak voor beheer is toegenomen. Twee jaar geleden zijn wij achterbanraadplegingen over onze omgang met wilde dieren gaan doen. Daarmee zijn we gestart omdat we het gevoel hadden dat we ons lieten gijzelen door de uitersten in het debat. Zeg maar: tien procent van de samenleving aan de ene kant van het spectrum en tien procent aan de andere kant. Mensen met zeer uitgesproken opvattingen, volledig overtuigd van het eigen gelijk, zeer dominant in het debat aanwezig en zeer weinig tolerant ten opzichte van andersdenkenden. Die twee vleugels drukten een zwaar stempel op de discussie over de omgang met wild in Nederland. Min of meer gevangen in dit debat, voelden we een zekere schroom om te praten over beheer van wild, iets wat we als Natuurmonumenten tenslotte wel doen.'

Een deel van het geschoten wild kan voortaan gebruikt worden voor consumptie

Foto: Ton Heekelaar

De polarisatie tussen jagers en natuurbeschermers in Nederland is voor een belangrijk deel onnodig

Beheer moet?

'Als je wild in Nederland wilt hebben, moet je beheren. Meer wild in Nederland betekent meer beheren. De grote meerderheid van onze achterban begrijpt dat. Daarom communiceren we opener en transparanter over ons beheer.'

Het einde van de polarisatie?

'Ik heb gewerkt bij het Wereld Natuur Fonds. Daar heb ik gezien dat internationale natuurbeschermers dikwijls sterker focussen op wat de betrokkenen in dit dossier bindt dan wat hen scheidt. In Nederland hebben we de neiging datgene juist uit te vergroten waarover we het niet met elkaar eens zijn. Als Natuurmonumenten praten we met jagers en met dierenrechtenorganisaties. Wij proberen zo uit te vinden waarover we het eens zijn en waar we gemeenschappelijk kunnen optrekken in plaats van de polarisatie op te zoeken. De polarisatie tussen jagers en natuurbeschermers in Nederland is voor een belangrijk deel onnodig.'

Ziet u daar een actieve rol voor uzelf weggelegd, om de verschillende partijen nader tot elkaar te brengen?

'Ja, absoluut. Dadelijk woon ik een meeting van sportvissers bij. Onze achterban denkt genuanceerd over sportvissen. Met name de jonge achterban vindt dat een mooie vorm van vrijetijdsbesteding, terwijl een aanzienlijk deel van de oudere leden dat afwijst. Ondanks die discussie werken we als Natuurmonumenten samen met de sportvissers aan een groot natuurontwikkelingsproject in het Haringvliet. We werken samen in de Marker Wadden. We lobbyen samen voor schoon water. Met andere woorden: we hebben een ontspannen verhouding en vinden elkaar op bepaalde punten. Dat gaat zonder verkettering en zonder polarisatie.'

Kan dat ook met de jagers?

'Waarom niet? Het zal nog even duren, maar ik kan me voorstellen dat we over enkele jaren een soortgelijke relatie met de jagers hebben opgebouwd. Dat betekent wel dat je begrip moet opbrengen voor de andere partij, ook als je het ergens niet over eens bent: *you have to agree to disagree*. Laten we stoppen met continu proberen elkaar te overtuigen van het eigen gelijk. Dat is contraproductief. De Europese Commissie discussieert nu bijvoorbeeld over de Vogel- en Habitatrichtlijn. Wie maken zich daar hard voor? Ondernemers-

Foto: Natuurmonumenten - Jan Kriek

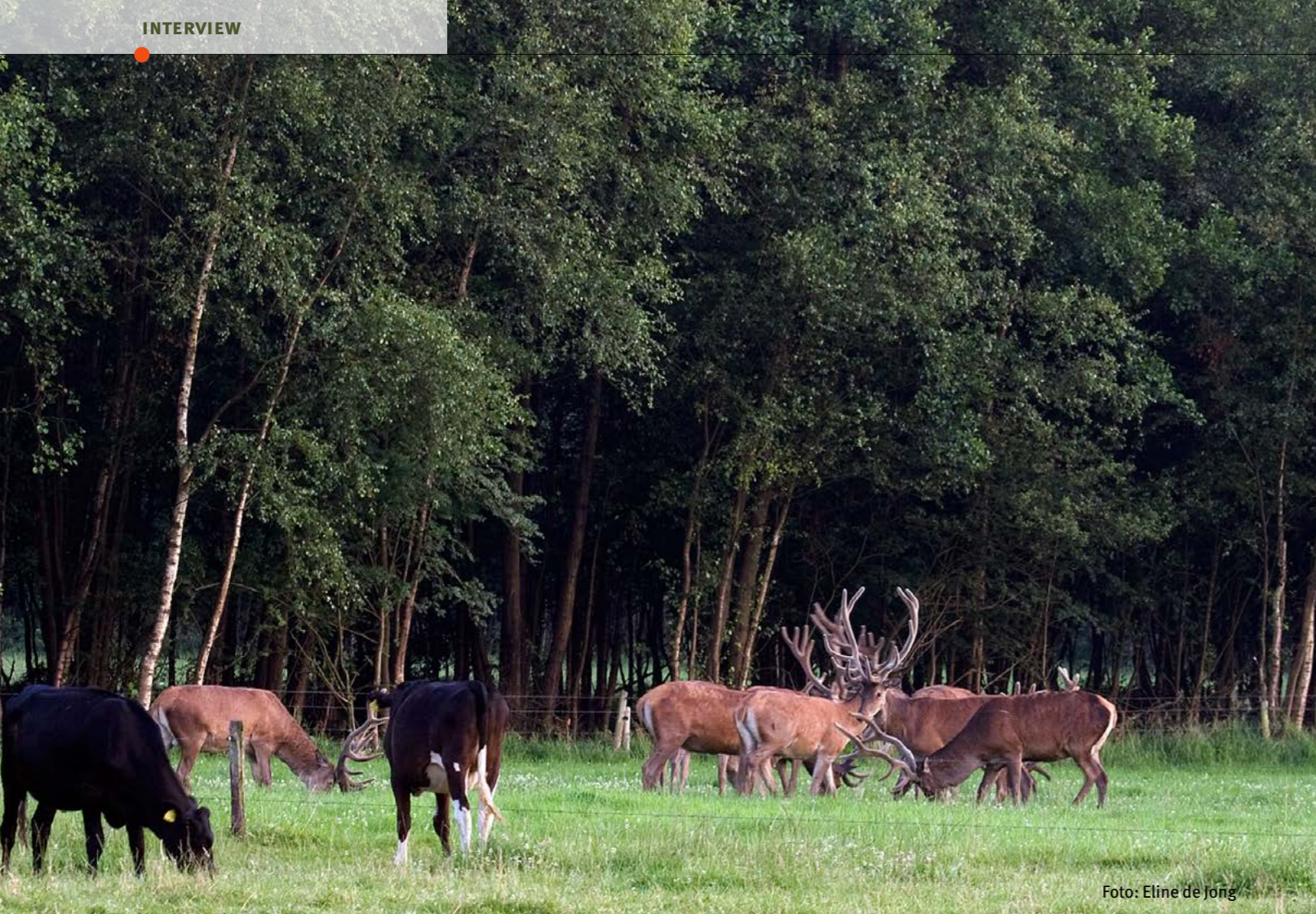

Foto: Eline de Jong

Op steeds meer plekken in ons land zullen wilde zwijnen en edelherten komen

organisaties, toerismeorganisaties, natuurbeschermers en de Europese koepel van jagers. In Nederland is de Jagersvereniging echter kritisch over die richtlijn. Dat begrijp ik niet zo goed. Laat ik het anders zeggen: als het gaat om de wil elkaar te vinden en samen op te trekken waar dat kan, bespeur ik in Nederland een broos herstel. Het gaat de goede kant op, maar het kan nog beter.'

Trekken Natuurmonumenten en de jagers over pakweg vijf jaar wel samen op?

'Ik vind dat we de morele plicht hebben daaraan te werken. Garanties voor resultaat zijn lastig te geven, maar de intentie is er aan onze kant. Wil je in Nederland een gezonde natuur overeind houden, dan moet je alle daarvoor beschikbare krachten mobiliseren en niet met het vergrootglas speuren naar wat je scheidt.'

Hebben Natuurmonumenten en de jagers meer dingen gemeen dan lange tijd is aangenomen?

'Liefde voor natuur, buiten zijn, deskundigheid inzake wild, die eigenschappen delen we zeker. Bij beide partijen zit veel passie

en kennis. En we hebben een gemeenschappelijk belang: beide partijen willen meer wild in Nederland. Bij elkaar opgeteld zijn er veel ingrediënten waarover we het eens zijn. Natuurlijk zijn er ook zaken waarover we het niet eens zijn - zoals de vrije wildlijst - maar in het kader van de beheerjacht zullen we de jagers de komende jaren hard nodig hebben. Door de toegenomen wildstand zal er de facto meer gejaagd moeten worden in Nederland en zullen we vaker een beroep op hen moeten doen. In dat verband zoeken we ook vrijwillige faunabeheerders. We proberen de samenleving te mobiliseren voor vrijwillige natuurbescherming.'

Een grotere wildstand gaat soms gepaard met uitwassen.

'Het maatschappelijke klimaat heeft het de afgelopen jaren onmogelijk gemaakt daar een open en eerlijke discussie over te voeren. Derhalve lieten we, als samenleving, de situatie oplopen totdat het een serieus probleem werd. Natuurbeschermers hebben niet altijd het correcte verhaal verteld, terwijl jagers de neiging hadden zich in eigen kring terug te trekken. Dat verandert. Ik herinner me dat Roelf de Boer, de vorige voorzitter van de Jagersvereniging, zei: "Als ik voorheen ging jagen en ik

kwam wandelaars tegen, dan borg ik mijn geweer op. Nu leg ik mijn geweer over mijn arm en vertel wat ik aan het doen ben." Dat is een prima omslag. Deze samenleving verwacht dat je vertelt wat je doet en dat je daar open over bent. Doe je dat niet, dan kom je in het verkeerde discours terecht.'

Dat geldt ook voor Natuurmonumenten?

'Uiteraard. Daarom vertellen we open en eerlijk over ons beheer. Dat we dat voorheen onvoldoende hebben gedaan, heeft te maken met de polarisatie en de verhitte debatten rond dit thema. We waren benauwd voor heftige reacties. Om Sybrand van Haersma Buma van het CDA te citeren: we kiezen nu voor het radicale midden. Als er sprake is van schade of overlast mag je ingrijpen op populaties. Wanneer wildstanden toenemen, zal er

vaker ingegrepen moeten worden. We lopen daarvoor niet weg en vertellen dat. Een voorbeeld: op steeds meer plekken in ons land zullen wilde zwijnen en edelherten komen. Meer wilde dieren vergt meer beheer. In

Nationaal Park Veluwezoom hebben we de jachtvrije zone verdubbeld, daar laten we een natuurlijk landschap ontstaan, maar aan de randen vindt intensief afschot plaats om te voorkomen dat daar gevaarlijke situaties of economische schades ontstaan. Daar pakken we, samen met jagers, onze verantwoordelijkheid en laten dat aan iedereen weten.'

Wereldwijd is duurzaamheid een actueel thema. Jagers 'produceren' duurzaam vlees bij uitstek.

'Er is een toenemende behoefte aan dit soort producten in de samenleving. Mede om die reden stellen wij een deel van het geschoten wild beschikbaar voor consumptie. Maar het is wel een gevolg en niet de reden van onze beheerfilosofie.'

Foto: Robert-Jan Asselbergs

Hoe kijkt u aan tegen de nieuwe wet Natuurbescherming?

'Ik denk dat er een goed compromis ligt, dat alle partijen er verstandig aan doen geen intensief lobbytraject te starten om via de Eerste Kamer aanpassingen te realiseren. Omdat ik bang ben dat de uitkomst dan zal zijn dat er dadelijk géén wet is. Wij hebben bepaalde dingen op de wet aan te merken, de jagers hebben dat eveneens, maar gezien de omstandigheden is dit de best denkbare wet. Deze nieuwe wet heeft meer aandacht voor monumentale landschappen. De intrinsieke waarde van natuur is erin opgenomen. Bovendien is er meer transparantie rond faunabeheer. Wilde dieren zijn niet van de jagers, wilde dieren zijn niet van de natuurbeschermers, wilde dieren zijn van ons allemaal. Die visie spreekt me aan.'

In de Faunabeheereenheden komt een zetel voor maatschappelijke organisaties. Vogelbescherming en Dierenbescherming lijken die niet in te willen vullen.

'Wie aan de kant blijft zitten, heeft geen invloed. Zo zie ik dat. Het feit dat beheer niet langer een exclusief "feestje" is van jagers en terreineigenaren, maar een verantwoordelijkheid van iedereen, vind ik een goede stap. Overigens heeft Vogelbescherming in de ganzendiscussie wel gezegd dat men ingrijpen in de populaties steunt, mits dat verstandig gebeurt. Als je dat vanuit hun achtergrond durft te zeggen, toon je lef. Vergeet niet dat we in een "nieuwe wereld" terechtkomen. Begrijpelijk dat mensen zoekende zijn. Ook niet alle jagers zijn blij met de debatten die straks te verwachten zijn. Mijn standpunt is: laat die discussies maar komen. Daar moet je niet beducht voor zijn. Wat de uitkomst van die debatten zal zijn, weet ik niet, maar wij doen daar constructief aan mee.'

Natuurmonumenten mikt nadrukkelijk op het aanboren van maatschappelijk engagement. Wat betekent dat voor uw organisatie. Hoe ziet de club er over pakweg vijf jaar uit?

'Rond natuurgebieden faciliteren we lokaal *communities* waarin we mensen uitnodigen actief mee te denken over visie en uitvoering. We maken mensen "medeplichtig". In die zin proberen we iedereen te engageren die een rol speelt in het buitengebied. Met inbegrip van de jagers.'